

ДОДАТКОВІ ОБМЕЖЕННЯ В ЗАДАЧІ РОЗМІЩЕННЯ ПОЖЕЖНИХ СПОВІЩУВАЧІВ ПРИ РІШЕННІ ЇЇ ЯК ЗАДАЧІ ПОКРИТТЯ

О.А. Антошкін, викладач

Національний університет цивільного захисту України,

Задачі розміщення пожежних сповіщувачів (ПС) на плані приміщення можуть бути віднесені до класу задач геометричного покриття деякої області множиною заданих об'єктів. Це дозволяє здійснити формалізацію й рішення задач синтезу оптимальних структур технічних систем різного функціонального призначення з використанням моделей і методів геометричного проектування [1].

У термінах геометричного проектування задача може бути сформульована в такий спосіб:

необхідно деяку область T_0 довільної просторової форми, у вигляді якої представимо приміщення що захищається, покрити колами T_i рівного радіуса, у вигляді яких представимо області, які контролюються точковими пожежними сповіщувачами. При цьому кількість кіл повинне бути мінімальним і необхідно виконувати ряд додаткових обмежень.

На розміщення ПС може вплинути конфігурація стелі й наявність великогабаритного устаткування в приміщенні. У зв'язку із цим з'являються додаткові обмеження на розміщення ПС.

Згідно [2] при наявності на стелі виступаючих конструкцій (балок, ребер плит і т.д.), висота яких перевищує 5% від загальної висоти приміщення, повинні виконуватися наступні умови:

$D > 0.25 \cdot (H - h)$ – ПС необхідно встановлювати в кожному відсіку;

$D < 0.25 \cdot (H - h)$ – ПС необхідно встановлювати в кожному другому відсіку;

$D < 0.13 \cdot (H - h)$ – ПС необхідно встановлювати в кожному третьому відсіку,

де D – відстань між балками, що виміряна від їхніх зовнішніх сторін,

H – висота приміщення,

h – висота балки.

Також при наявності в приміщенні великогабаритного устаткування (стелажі, штабелі й т.д.), відстань від верхнього краю яких до стелі менш 0,3 м, ПС необхідно розміщати в кожному відсіку, утвореному таким устаткуванням.

При наявності в приміщенні балконів, оглядових площадок, вентиляційних коробів і т.д. габарити яких потрапляють у діапазони, зазначені в таблиці 7.5 [3], під цими конструкціями треба передбачати додаткове встановлення ПС.

При виборі місць розміщення ПС можуть бути «мертві зони», у яких їх встановлювати не можна – світильники, вентиляційні отвори в підвісній стелі, колони й т.д.

Теоретико-множинна модель сформульованої задачі має вигляд:

$$T_0 \cap \left[\bigcup_{i=1}^n T_i \right] = T_0, \quad (1)$$

де T_0 - область, яка описує приміщення, що захищається;

T_i - кола, що описують зони контролю пожежних сповіщувачів.

Вираз (1) описує умову покриття, при виконанні якого кожна крапка області T_0 належить хоча б одному з об'єктів $T_1, T_2, \dots, T_n$.

Математична модель задачі представлена в наступному виді:

визначити

$$\underset{Z \in D \subset E^{2n}}{\text{extr}} \theta(Z_1, Z_2, \dots, Z_n), \quad (2)$$

де $Z_i = (x_i, y_i)$ – координати центра кола T_i , $i \in I_n$ у фіксованій системі координат, що збігає із власною системою координат області T_0 ; $Z = (Z_1, Z_2, \dots, Z_n)$; $D \subset E^{2n}$ – область припустимих рішень. Область D формується, виходячи з умови (1), з урахуванням додаткових спеціальних обмежень і наявності «мертвих зон».

Список використаних джерел

1. Стоян Ю.Г., Яковлев С.В. Математические модели и оптимизационные методы геометрического проектирования.– Киев: Наук. думка, 1986.–268 с.
2. Системи пожежної сигналізації та оповіщення. Частина 14. Настанови щодо побудови, проектування, монтування, введення в експлуатацію, експлуатування і технічного обслуговування (CEN/TS 54-14:2004, IDT) : ДСТУ-Н CEN/TS 54-14:2009. – [Чинний від 2010-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2009. — 68 с. — (Національний стандарт України).
3. Системи протипожежного захисту: ДБН В.2.5–56–2014 – [Чинний від 2015-07-01]. – К. : ДП «Украхбудінформ».– 2014.– 127 с. – (Національний стандарт України).